

вбивства населення, голодом довгі роки не тільки замовчувався, але і всякі згадки про це були заборонені. І лише через багато років голодомор, був визнаний в усьому світі, як геноцид українського народу [5].

Говорячи про фільм «Богдан–Зиновій Хмельницький» відомого українського режисера Миколи Машенка, мимоволі згадуєш про польську кінострічку «Вогнем і мечем». Знову період козарлюга, війна України і Польщі, Богдан Хмельницький проти Яреми Вишневецького. Проблема лише в тому, що «Вогнем і мечем» – недосяжний пік якості для фільму «Богдан–Зиновій Хмельницький», незважаючи на те, що останній мав досить великі шанси і перспективи стати українським епічним блокбастером, які все–таки частково були реалізовані [6].

Фільм «Тарас Бульба» 2009 року, є тим фільмом, який ознаменував появу нового українського кіно. Адже зараз аудиторію цікавлять лише американські фантастичні фільми. А попит на історичні картини не великий. Проте дана кінострічка покорила серця багатьох українців. Тому що знімалась на Україні українцями для українців [7].

В останні кілька років на екрани вийшли стрічки пов'язані з подіями на Донбасі. Це такі як: «На лінії вогню», «Дебальцеве», «Аеропорт» та інші. Усі вони показують хронічки подій, в них присутні уривки зняті простими українцями. Тобто це фільми які знімаються не за рахунок країни, а за рахунок людей, на голому ентузіазмі молодих режисерів.

Кіно – це не просто картинка, не просто споглядання різних сюжетів і інтригуючих пригод, з героями яких глядач ототожнює себе, спостерігаючи їх з боку, кіно – наймасовіше з мистецтв, але ж чим більш масовим є мистецтво, тим більше на нього попит, тим вище повинні бути його критерії. Будь–які жанри, будь то комедія, драма, бойовик, якщо вони адресовані народу, повинні нести велике соціальне навантаження. А зараз і особливо історичні фільми. Тому на сучасному етапі хотілось, щоб кіно розглядалося не стільки потужним засобом індустріального розвитку, скільки, в більшій мірі, залишалось мистецтвом, яке створено, щоб робити нас кращими, розумнішими і добрішими [8, с. 55].

Отже, можна зробити висновок, щоб зрозуміти, чому в Україні знімають так багато історичних фільмів, потрібно вивчити історію країни. Адже її шлях досить тернистий, українці сотні років знаходились в залежності від інших народів та країн. Тому це пояснює такий попит саме на історичні фільми.

Список використаних джерел

1. История украинского кинематографа [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://film.ua/ru/shootinginukraine/history>
2. Фільм «Коліївщина» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ukrkino.ru/2015/02/koli%D1%97vshhina-1931/>
3. Фільм «Непокоренный» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kino-teatr.ru/kino/movie/post/4424/annot/>
4. Фільм «Незабываемое» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.kinopoisk.ru/film/46430/>
5. Фільм «Голод 33» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://my-hit.org/film/10054/>
6. Фільм «Богдан Зиновий Хмельницкий» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://megogo.net/ru/view/12935-bogdan-zinoviy-hmelnickiy.html>
7. Фільм «Тарас Бульба» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.kinopoisk.ru/film/161104/>
8. Ядов В. А. Размышления о предмете кино. Социс, 2007. Дженкс Ч. А. // Современная западная философия: Словарь. – М., 2007.

References

1. Istorija ukrainskogo kinematografa [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <https://film.ua/ru/shootinginukraine/history>
2. Fil'm «Koliiv'shhyina» [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://ukrkino.ru/2015/02/koli%D1%97vshhina-1931/>
3. Fil'm «Nepokorennij» [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.kino-teatr.ru/kino/movie/post/4424/annot/>
4. Fil'm «Nezabyvaemoe» [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <https://www.kinopoisk.ru/film/46430/>
5. Fil'm «Golod 33» [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <https://my-hit.org/film/10054/>
6. Fil'm «Bogdan Zinovij Hmel'nickij» [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://megogo.net/ru/view/12935-bogdan-zinoviy-hmelnickiy.html>
7. Fil'm «Taras Bul'ba» [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <https://www.kinopoisk.ru/film/161104/>
8. Jadov V. A. Razmyshlenija o predmete kino. Socis, 2007. Dzenks Ch. A. // Sovremennaja zapadnaja filosofija: Slovar'. – M., 2007.

Aliyev E. M., postgraduate student, KhNPU them G. S. Skovoroda (Ukraine, Kharkiv), hamitalintop2016@gmail.com

Historical aspect in Ukrainian cinematography

This article highlights one of the main aspects of Ukrainian cinema, namely historical. Our state is young enough, but it survived and passed a difficult way to independence. However, the development of cinematography and its aspects began long before independence. Having a long history, the historical aspect in the film industry took the leading place. A large number of films show different epochs of the history of Ukraine, beginning from ancient times to the present day. Dependence on other states, the struggle between the Ukrainians themselves, all these highlights in modern movies, therefore, the demand for the historical aspect is growing every year.

This article brightly enough with examples of films from different decades, make analysis of the historical aspect in Ukrainian cinematography. And for all the time Ukrainians have shot more than one dozen good films, to illuminate our history with you. So that we understood what price we paid for it. The main purpose of this article is to show and the definition of why historical films play an important role and occupy a leading place in Ukrainian cinematography.

Keywords: plot, history, cinematography, films, memory.

* * *

УДК УДК 001(091)

Бороздих Н. В.,
аспірантка відділу соціології та методології
науки, ДУ «ДНТПІН ім. Г. М. Доброва НАН України»
(Україна, Київ), natalia.borozdyh@ukr.net

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ НАУКИ: РОЛЬ НАУКОВО–ТЕХНІЧНИХ МУЗЕЇВ

Науково–технічні музеї в усьому світі все більше набувають популярності і ваги серед музейних закладів. В Україні існує низка науково–технічних музеїв, як державних, так і відомчих, відкритих при різноманітних підприємствах і організаціях. Ці музеї виконують істотну соціально–культурну функцію – популяризацію науки та техніки. Важливу координуючу та методичну роль у цій справі відіграє Асоціація працівників музеїв технічного профілю.

Ключові слова: музеї, популяризація науки, науково–технічні музеї, науково–популяризаторська діяльність.

Серед засобів популяризації науки вагоме місце посідають науково–технічні музеї. Вони також виконують важливу соціально–культурну функцію, адже психологічно людина як особистість завжди відчуває себе у певній системі просторових, часових і соціальних координат. Тільки це надає їй можливість для самої себе визначити: хто я? Однак пам'ять може бути ненадійна, і тому існує прагнення спертися на певні матеріальні свідчення, що підтверджують дійсність даних соціально–історичних координат. Кожна людина розшукує, створює, збирає й зберігає такі матеріальні

свідчення, що є певними точками траєкторії її руху в просторово-часовому й соціальному континуумах. Поза такими реперними точками цей простір стає хитким і невизначеним, викликаючи почуття дискомфорту. Документи, речі, з якими зв'язані важливі події, сувеніри, фотографії тощо – все це дає певну матеріальну опору у формуванні зазначених вихідних точок у визначенні своїх особистих координат у даному просторі. Цим визначається певна схильність людини до збирання і зберігання культурно-історичних пам'яток, – і цьому процесі провідну роль відіграють музеї. Відтак, музеї були створені для того, аби допомогти всім зацікавленим краще зрозуміти себе та своє місце у цьому світі. Сучасні музеї спираючись на вікові традиції активно використовують можливості новітніх інформаційних технологій, створюють інтерактивні експозиції, стають популярними віртуальні музеї.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: вагомий внесок у вивчення питання ролі науково-технічних музеїв для популяризації науки зробили Л. О. Гріффен, В. О. Константинов, Є. І. Ковальчук, О. П. Прищеп, О. С. Климишин, І. М. Фецько та інші.

Мета статті: проаналізувати внесок науково-технічних музеїв України в популяризацію науки та техніки, внести пропозиції щодо розвитку цієї сфери.

Виклад основного матеріалу: музеї Музеї (від дав.-гр. τὸ Μουσῆιον – «дім Муз») – культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначення яких є вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, залучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини. Щороку 18 травня святкується Міжнародний день музеїв.

Основними напрямками музейної діяльності є культурно-освітня, науково-дослідна, інформаційна діяльність, комплектування музейних збірань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, пам'яткоохоронна робота. Музеї є юридичними особами, крім тих, що створюються і діють при підприємствах, установах, організаціях, навчальних закладах.

У Давній Греції мусейонами (музеями) називалися вівтарі для жертвоприношення музам, які вважалися божествами джерел, а пізніше – покровительками мистецтв і наук [1].

Початково музеї на території України носили в основному гуманітарний і науково-природничий характер. Технічні музеї виникли значно пізніше, при чому спочатку як своєрідні підрозділи музеїв наукових. В Україні першими науковими музеями, де частково зберігалася також техніка, стали музеї, створені при вищих навчальних закладах, насамперед, університетах. Першим таким музеєм (який можна було б назвати технічним), став заснований наказом №398 від 18 жовтня 1841 р. командиром «Непреремного и подвижного Арсенала» (тоді так він називався) генерал-майором Шварценбергом в одній із кімнат на першому поверсі в приміщенні київського заводу «Арсенал». Зараз в Україні нараховується близько п'яти тисяч різноманітних музеїв. За роки незалежності їх кількість збільшилась більше ніж удвічі.

Музеї, в яких зберігаються музейні колекції та музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України

перелічені в додатку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2000 р. №209 «Про затвердження переліку музеїв, в яких зберігаються музейні колекції та музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України» [2]. Офіційна музейна сфера України, за даними Міністерства культури України – 470 музеїв (у 2009 р. їх налічувалось 458). Серед державних та комунальних музеїв: історичних – 140 і краєзнавчих – 146, художніх – 73, природних – 5, технічних – 2, літературних – 45; етнографічних – 8. У державних і комунальних музеях зберігається майже 12 млн. музейних предметів. Експонується лише десята частина всіх музейних скарбів. Керує музейною галуззю відділ у Міністерстві культури і туризму України. Станом на травень 2017 є 15 музейних установ, які безпосередньо належать до сфери управління Міністерства культури і туризму України: Національний музей історії України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії України у Другій світовій війні», Національний художній музей України, Національний музей літератури України, Національний музей Тараса Шевченка, Національний науково-дослідний реставраційний центр України, Дирекція художніх виставок України, Національний музей-заповідник українського гончарства в с. Опішному, Національний музей у Львові, Львівська галерея мистецтв, Національний музей «Меморіал жертв Голодомору», Національний музей народної архітектури та побуту України, Національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького», Національний меморіальний комплекс «Висота маршала І. С. Конєва», Музей історії Десятинної церкви. Кілька тисяч музеїв (3500), створених при навчальних закладах, підвідомчі Міністерству освіти і науки України. Технічні музеї в усьому світі все більше набувають популярності й ваги серед музейних закладів. На жаль, в Україні відсутній сучасний технічний музей національного рівня. Однак, існує система більш дрібних технічних музеїв – як державних, так і відкритих при різноманітних підприємствах і організаціях. Ці музеї виконують істотну соціальну функцію – ознайомлення з технічною сферою матеріальної культури. Важливу координуючу та методичну роль у цій справі відіграє Асоціація працівників музеїв технічного профілю [3]. Кілька музеїв має Міністерство оборони України. Міноборони має один військовий музей із десятком філіалів (близько 50 музеїв у військових частинах). Існує велика кількість сільських та приватних музеїв. Загалом в Україні є майже 5000 музеїв – величезна галузь, яка не має єдиного керівного органу, який би вів статистичні дані, надавав фахову допомогу, відстоював інтереси музеїв та їхніх працівників.

За останні роки відкрилося чимало приватних музеїв. Це – Харківський приватний музей міської садиби, Музей Г. Кочура в Ірпені, Музей грошей у Феодосії, Музей залізничного транспорту в Донецьку, Історико-археологічний музей «Прадавня Аратта – Україна» в с. Трипілля, приватний музей мінералогії, археології, трипільської культури Віктора Томнюка, Музей слідопитів в Нових Петрівцях Київської області, Музей етнографії в Буштині, Музей Миклухо-Маклая в с. Калитянське, Чернігівської області, Музей української

домашньої ікони в місті Радомишлі, створений українською лікаркою і співачкою Ольгою Богомолец та ін. Багато приватних музеїв функціонує в Києві. Більшість із них – це художні музеї, які експонують зібрання картин, ікон, книг тощо.

У світі й в Україні кількісно переважають музеї галузевих профілів: вузькогалузеві та виробничі музеї при окремих підприємствах, установах та організаціях (техніко–технологічні, сільськогосподарські, медичні, фармацевтичні, транспортні, засобів зв'язку, військової техніки, авіації і космонавтики та ін.). Робота в них має свою специфіку і потребує спеціальної підготовки.

Дедалі більша кількість музеїв сучасного світу еволюціонує у категорію «Комплексні музеї».

Комплексні музеї – це музеї, що поєднують ознаки двох і більше профілів (історико–літературні, археологічно–мистецькі), а іноді і профільних типів. До групи комплексних музеїв належить більшість краєзнавчих музеїв України, музеїв–заповідників [4].

У світі за характером експозиційної діяльності історично склалися три великі групи науково–технічних музеїв:

камеральні колекційні – експонують у спеціальних музейних приміщеннях моделі та реальні зразки інженерно–технічних досягнень (машини, механізми, устаткування, прилади, зброю, технологічні лінії тощо). Типовим взірцем є Музей BMW у Мюнхені;

просто неба – це музеї–експозиційні майданчики, музеї–заводи (фабрики, майстерні), що представляють спадщину визначних досягнень галузевої техніки та устаткування (напр., технопарки американських міст Сієтла та Х'юстона, Волинський регіональний музей українського війська і військової техніки в Луцьку тощо). Сюди ж належать численні європейські та північно–американські підземні музеї гірничорудного промислу (напр. Соляний музей Велічка у Польщі);

меморіальні – знайомлять із життям та творчістю визначних учених і винахідників, їхні експозиції містять історико–біографічні матеріали та зразки інженерно–проектних досягнень (ескізи, креслення, макети, рукописні і графічні роботи, обмірні креслення, моделі та ін.). Більш детально розглянемо науково–технічні музеї в Україні, які представляють різноманітну групу музеїв технократичної профільної групи, що збирають, зберігають, вивчають, експонують та популяризують результати людської праці, пов'язані з історією і практикою розвитку техніки та технологій, а також – із життям та творчістю визначних дослідників та винахідників. Науково–технічні музеї за обсягом охоплення галузей науки і техніки поділяються на такі підтипи: а) багатпрофільні – музеї, що документують історію науки і техніки в цілому; б) галузеві – музеї, присвячені окремим галузям науки, техніки та технологій промислового виробництва. Одним із відомих науково–технічних музеїв України є Державний музей космонавтики ім. С. П. Корольова (м. Житомир). Це найбільший український музей космонавтики, що поєднує риси камерального колекційного та меморіального науково–технічних музеїв. Він складається з двох частин: меморіального будинку–музею С. П. Корольова та павільйону космічної техніки «Космос». У фондах музею розміщено понад 7 тис. експонатів, із них 1,5 тис. є унікальними. Меморіальний

будинок–музей академіка С. П. Корольова у Житомирі створювався на громадських засадах. 1 серпня 1970 р. Мати С. П. Корольова Марія Миколаївна у присутності місцевих жителів і численних гостей урочисто відкрила музей – частину квартири, в якій на початку минулого століття мешкала родина Корольових. Слід зазначити, що наприкінці минулого століття інтерес до космонавтики в цілому і до особистості С. П. Корольова зокрема був суттєвим. Це сприяло розширенню та подальшому розвитку музею. Так, за два роки до 70–річчя з дня народження С. П. Корольова, було прийнято рішення про передачу музею усього будинку. А 7 січня 1977 р. відбулося друге урочисте відкриття з повністю відновленою меморіальною частиною та новою експозицією до якої увійшли особисті речі С. П. Корольова, родинні реліквії, унікальні документи, фотографії, книги про життя і діяльність вченого. Меморіальний будинок–музей академіка С. П. Корольова є пам'яткою історії та архітектури і охороняється законом. Тривалий час Меморіальний будинок–музей академіка С. П. Корольова входив до обласного краєзнавчого музею як відділ, 1987 р. одержав статус самостійного музею, а 1991 р. було відкрито унікальну за змістом і формою експозицію «Космос». Вона не тільки висвітлює історію вітчизняної і світової космонавтики, а й дозволяє показати досягнення людини–мислителя. Приміщення дає можливість проводити наукові конференції, семінари, літературні та музичні вечори та ін. [5].

Центром вивчення і пропаганди історії біохімії в Україні став Меморіальний музей О. В. Палладіна. Музей створено Постановою Ради Міністрів УРСР №36 від 29 січня 1973 р. в інституті біохімії, в квартирі, де жив і працював О. В. Палладін (м. Київ, вул. Леонтовича). Музей є членом Асоціації працівників музеїв технічного профілю, яка діє на базі Національного технічного університету України «КПІ ім. І. Сікорського», у 2004 р. його прийнято до Асоціації музеїв медицини і фармації країн Східної Європи та держав колишнього СРСР. Ініціаторами створення цієї Асоціації є Латвійський музей історії медицини ім. П. Страдіні і музей історії медицини та фармації Німеччини. Музей є структурним підрозділом Інституту біохімії у складі відділу науково–технічної інформації від 1993 р. В експозиціях Меморіального музею О. В. Палладіна відображено його життєвий шлях, творчу, науково–організаційну, педагогічну і багатогранну громадську діяльність, а також основні етапи становлення і розвитку Інституту біохімії та української біохімічної школи у Харкові (1923–1925 рр.), Києві (1931–1941 рр. та 1944–2005 рр.) та Уфі (1941–1944 рр.).

Наразі науково–технічні музеї активно займаються науково–популяризаторською діяльністю. Наприклад, Музей Цікавої науки, Політехнічний музей при Національному технічному університеті «КПІ ім. І. Сікорського», Музей Чорнобиля, Експериментаріум, Київський планетарій, водно–інформаційний центр (Музей води). Так, у Музеї Цікавої науки можна та й обов'язково потрібно до всього доторкнутися, все перевірити, поекспериментувати, побачити, як відбувається певне явище. Музей ставить мету показати школярам і студентам все найцікавіше і дивовижне

зі світу науки, стимулювати їх до отримання знань із природничого циклу дисциплін.

Музей Експериментаріум є першим і єдиним в Україні серед сучасних музеїв інтерактивного типу. На площі у 1400 м² наочно демонструють закони гравітації, прогнозують розвиток та вплив на навколишній світ різноманітних процесів, що відбуваються в природі. У постійній експозиції музею виставлено понад трьохсот унікальних предметів, які передбачають взаємодію з відвідувачами музею і представляють розділи фізики, які вивчають у шкільній програмі: механіка, оптика, молекулярна фізика, магнетизм, акустика і електрика. Інтерактивні експонати розраховані на те, щоб екскурсанти на деякий час могли опинитися в ролі вченого–дослідника і спробували самостійно провести експеримент, відкрити закони природи. Відвідувачам пропонується не тільки оглянути виставку, а стати активним учасником певного проекту, дослідження: спробувати побудувати міст без цвяхів, спостерігати зародження вихору торнадо та ін. В Експериментаріумі часто організують цікаві тематичні екскурсії для молоді, які допомагають ґрунтовно розширити знання в будь-якій з наукових областей. Також в музеї постійно влаштовують різноманітні пізнавальні тренінги щодо вдосконалення майстерності, які проводять фахівці певної галузі науки, технічної спеціальності, наукові лекції, розважальні реактив–шоу, працює багато науково–технічних секцій для школярів різного віку, з викладачами проводяться інтегровані уроки по різних шкільних предметах, лабораторні роботи з навчальних програм. Колекція експонатів в музеї постійно оновлюється.

Політехнічний музей у Національному технічному університеті України «КПІ ім. І. Сікорського» є одним із найбільших українських музеїв технології. Експозиції охоплюють широкий спектр технологій та інженерії: радіо, телебачення, обчислювальна техніка, електроніка, видобуток та екологія, прилади та інструменти, залізничний транспорт, вогнепальна зброя та військовий зв'язок, авіація та космонавтика [6].

Національний науково–природничий музей НАН України (ННПМ) – наукова і просвітницька установа, один із провідних центрів розвитку природничих досліджень України, що діє в системі Національної академії наук України, та одночасно один із найбільших науково–природничих музеїв світу. Музей розташований у центрі Києва у старовинному будинку колишньої Ольгінської гімназії. Наукові фонди та експозиція музею відносяться до Наукових об'єктів, що становлять національне надбання (з 2001 р.). Музей підпорядкований Відділенню загальної біології НАН України.

Основними напрямками діяльності ННПМ НАН України є: розробка наукових основ природничої музеології, створення, збагачення та збереження фондів колекцій та експозицій, вивчення сучасного стану і поширення представників флори й фауни, флористичних і фауністичних комплексів України та інших регіонів, проведення досліджень з питань екології та еволюції організмів і біостратиграфії, історії флори та фауни, аналіз сучасного стану та збереження природних геологічних пам'яток України, зокрема мінералогічні дослідження коштовних та напівкоштовних зразків.

Національний науково–природничий музей як самостійна від інших установ створена 8 червня 1966 року рішенням Ради міністрів УРСР за поданням Президії АН УРСР. До складу музею увійшли чотири різні наукові підрозділи, експозиції та фондові колекції, що були підпорядковані різним установам Академії наук УРСР, проте об'єднані територіально в єдиний комплекс. Такими є «Геологічний музей» з відповідним науковим відділом Інституту геології АН УРСР, «Палеонтологічний музей» з відділом палеозоології Інституту зоології АН УРСР, «Зоологічний музей» з відділом фауни та систематики Інституту зоології АН та «Ботанічний музей» разом з відповідним відділом Інституту ботаніки АН УРСР. Окрім того, в будівлі ННПМ розташований Археологічний музей, створений разом з ННПМ у 1966 р., проте віднесений до Інституту археології НАН України. До кінця 1996 р. музей мав назву Центральний науково–природничий музей НАН України. 10 грудня 1996 р. наказом Президента України Науково–природничому музею було надано статус Національного. Як просвітницький центр музей став широко відомим та популярним не лише в Україні, але й далеко за її межами, і його внесено до низки міжнародних довідників. ННПМ НАН України відіграв помітну роль у формуванні сучасних уявлень про природу, про проблеми взаємовідносин людини з навколишнім середовищем, у пропаганді охорони та раціонального використання природних ресурсів, у естетичному вихованні молоді. Просвітницька діяльність ННПМ охоплює роботу гуртків для молоді, зокрема палеонтологічний, демонстрацію фільмів про природу, аудіо екскурсії. Для школярів пропонуються тематичні заняття за основними розділами навчальних курсів, зокрема за програмами вивчення ботаніки й зоології. Детальний зміст екскурсійної програми ННПМ викладено для зручності на сайті музею. Новим кроком у просвітницькій діяльності музею стало відкриття у листопаді 2016 р. зали тимчасових динамічних експозицій.

Особливе значення для України та застереження для всього світу є Національний музей «Чорнобиль», який було відкрито 26 квітня 1992 р. в приміщенні Подільського пожежного депо (тут і в сусідній будівлі в 1980–х рр. розміщувалося Київське обласне управління пожежної охорони, яке займалося гасінням пожежі на ЧАЕС). Експозиція налічує близько 7 000 експонатів – розсекречені документи, карти, фотографії, пам'ятники народної архітектури Полісся, зібрані експедиціями музею в Чорнобильській зоні відчуження. Тут представлені унікальні відеоматеріали про катастрофу та її наслідки.

Перший український Музей науки відкриють восени 2018 року. Він буде розташований в Києві. Проект реалізується в рамках державно–приватного партнерства. Будівля, яку реконструюватимуть, знаходиться в управлінні Міністерства освіти і науки України та має 5000 м² вільних площ. Проект повинен стати показовим прикладом державно–приватного партнерства. В результаті його реалізації мільйони українських дітей зможуть не тільки дізнатися багато цікавого про навколишній світ, а й отримати перший практичний досвід наукової роботи. Вони зможуть займатися в секціях, проводити досліді, експерименти, а в старшому віці – представити власні наукові розробки і втілювати їх в життя. Освітній

простір буде багатофункціональним і буде кілька десятків різних зон. Це – експозиції (хімія, фізика, космос, підводний світ, роботи і ін.), майданчики для майстер-класів і відео-демонстрація, науковий театр, зона невагомості, лабіринт, відкрита бібліотека тощо. Планується, що Музей стане майданчиком наукового освіти, на базі якого побудують безперервну освітню вертикаль – від дитячого подиву, спричиненого першим науковим досвідом, до першого наукового відкриття і інтелектуальному стартапу. Щоб реалізувати цю ідею, комплекс поділять на такі напрямки: експлораторіум – освітні майданчики з інтерактивними експонатами, що пояснюють дію законів природи (дошкільний вік, молодша школа), дитячі наукові дослідження (молодша і базова школи), наукові секції (базова і старша школи), відкриті лабораторії – для дослідно-експериментальної роботи з природничих, точних, інженерних, суспільних і гуманітарних дисциплін (старша школа), науковий коворкінг і науковий інкубатор – для доведення наукових ідей до впровадження (старша школа, студенти, молоді вчені), тренінговий центр для педагогів, профорієнтаційний і діагностичний центр для дітей та підлітків.

Базою для нового освітнього простору стане учнівська науково-дослідна лабораторія та інші напрацювання в цій сфері Малої академії наук. МАН також стане упорядником музею, а фахівці академії братимуть безпосередню участь в його створенні. До цього процесу долучать і польських експертів, які свого часу робили Центр науки «Коперник» у Варшаві [7].

Висновки. Характерною рисою сьогодення є поглиблений інтерес до історії техніки. Це теж вагомий фактор того, що науково-технічні музеї нині займають чільне місце серед просвітницьких закладів, бо саме в них можна наочно ознайомитися не лише з досягненнями науково-технічної думки людства, але й з тим, як відбувся її розвиток. Це ще один аргумент на користь великих загально-технічних музеїв, – тож, кожна промислово розвинена держава має (або прагне мати) свої національні технічні музеї. Нині музеї науково-технічного профілю здійснюють не тільки популяризаторську діяльність, а встановлюють комунікативні зв'язки з відвідувачами, створюють інтерактивні експозиції, використовують можливості сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Аналіз стану та функціонування музеїв науково-технічного профілю як у минулому, так і впродовж останнього десятиріччя вказує, що Україна помітно відстає від систем технічних музеїв в промислово розвинених країнах – і за кількістю таких музеїв, і за якістю оформленням їх експозиції; її змістом, складом, а також впливом на суспільство щодо пошуків його інтересу до техніки. В нашій державі останнім часом фактично не велася систематична робота зі збирання, збереження й експонування зразків техніки; лише завдяки діяльності ентузіастів у деяких державних музеях, музеях підприємств, силами приватних збирачів пам'яток науки і техніки зібрані колекції зразків окремих галузей техніки.

Список використаних джерел

1. Юрєнева Т. Ю. Музееведение: Учебник для высшей школы. 2-е изд. – М.: Академический Проект, 2004. – 560 с. – («Gaudeamus»).

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку музеїв, в яких зберігаються музейні колекції та музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=209-2000-%EF>

3. Система технічних музеїв України / Л. О. Грифен, В. О. Константинов // Праці Центру пам'яткознавства: Зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 16. – С. 91–102. – Бібліогр.: 13 назв. – укр.

4. Навчальні матеріали онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/12281128/kulturologiya/naukovo-tehnichni_muzeji

5. Офіційна веб сторінка музею космонавтики ім. С. П. Корольова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cosmosmuseum.info/index.php?way=information/information&information_id=16&filter_id=1_8

6. Офіційна веб сторінка Державного політехнічного музею [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://museum.kpi.ua/>

7. Офіційний веб ресурс Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2017/07/27/pershij-ukrayinskij-muzej-nauki-mayut-vidkriti-v-kievi-voseni-2018-roku/>

References

1. Jureneva T. Ju. Muzeevvedenie: Uchebnik dlja vysshej shkoly. 2-e izd. – M.: Akademicheskij Proekt, 2004. – 560 s. – («Gaudeamus»).

2. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennja pereliku muzei'v, v jakyh zberigajut'sja muzejni kolekcii' ta muzejni predmeti, shho je derzhavnoju vlasnistju i nalezhat' do derzhavnoi' chastyny Muzejnogo fondu Ukrainy» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=209-2000-%EF>

3. Systema tehnicnyh muzei'v Ukrainy / L. O. Griffen, V. O. Konstanytnov // Praci Centru pam'jatkoznavstva: Zb. nauk. pr. – 2009. – Vyp. 16. – S. 91–102. – Bibliogr.: 13 nazv. – ukr.

4. Navchal'ni materialy onlajn [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://pidruchniki.com/12281128/kulturologiya/naukovo-tehnichni_muzeji

5. Oficijna veb storinka muzeju kosmonavtyky im. S. P. Korol'ova [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://cosmosmuseum.info/index.php?way=information/information&information_id=16&filter_id=1_8

6. Oficijna veb storinka Derzhavnogo politehnicnogo muzeju [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://museum.kpi.ua/>

7. Oficijnyj veb resurs Ministerstva osvity i nauky Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2017/07/27/pershij-ukrayinskij-muzej-nauki-mayut-vidkriti-v-kievi-voseni-2018-roku/>

Borozdykh N. V., postgraduate student of the Department of Sociology and Methodology of Science, SU «IDNTPIN them G. M. Dobrova National Academy of Sciences of Ukraine» (Ukraine, Kyiv), natalia.borozdykh@ukr.net

Popularization of science: the role of scientific and technical museums

Technical museums all over the world become one of the most important museum institutions more and more. Unfortunately, in Ukraine there is no modern technical museum of national level. However there is a system of less sufficient technical museums, both state, and open at the various enterprises and the establishments. These museums carry out essential social function of acquaintance with technical sphere of material culture. The important co-ordinating and methodical role is played thus by Association of employees of museums of a technical profile.

Keywords: museums, popularization of science and technical museums, scientific and promotional activity.

* * *